

Örsi Julianna

Mikroközösségek vizsgálata. Nemzetközi tanácskozás Túrkevéen*

Hazai és külföldi társadalomkutatók tanácskozására adott lehetőséget 2006 szeptember végén a túrkevei Finta Múzeum. A négy napos rendezvény megszervezésében és lebonyolításában több civil szervezet és intézmény részt vett (Szolnoki Főiskola, MTA Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tudományos Egyesület, Finta Múzeumért Alapítvány, Túrkevei Kulturális Egyesület). A 70 fős rendezvényen ismert néprajzkutatók, szociológusok, tartottak előadásokat, de aktívan bekapcsolódtak a fiatal kutatójelöltek is. A konferencia tematikája három nagy kutatási témára koncentrált: 1.) a család, 2.) a civil szervezetek, 3.) kutatási projektervek és eredmények.

1.) A család

A családvizsgálatok bemutatása egyaránt kiterjedt a családtörténeti, genealógiai kutatási módszerekkel elért eredmények prezentációjára, a családok funkcionálásának vizsgálatára és a mai családtípusok rendszerezésére. *Györgyi Erzsébet* egy több generációs pesti polgár családban felhalmozódott tudás és tehetség hasznosítási útvonalát követte nyomon. Utalt arra is, hogy a Budapesti Történeti Múzeumban ezekben a napokban nyílt egy kiállítás is, amely tárgyakban, dokumentumokban gazdagon mutatja be a kutatásra kiválasztott közösséget. *Szalay Annamária* viszont egy Tiszántúlon élő gyógyszerész család genealógiáján keresztül világította meg azt a kérdést, hogy egy vidéki értelmiségi család milyen stratégiát érvényesített a XX. századi rendszerváltozások idején. Ebbe a sorba illik bele az *Örsi Julianna* által megfogalmazott összegzés a családkutatások jelentőségéről napjainkban. A családi mobilitás, a határon átnyúló kapcsolatháló bemutatását pozsonyi és bécsi családok kapcsolatán keresztül vállalta *Luba Herczegova*. A mai családok gazdasági tevékenységének kiszélesítését elemezte *Sárány Mihály* a varsányi kutatásai alapján. A termelési funkciók mellett a fogyasztói szokások hagyományos elemeinek öröklődésére hívta fel a figyelmet *Knézy Judit* és a *Nagy Abonyi Ágnes* a népi táplálkozás területén végzett kutatási eredményei tükrében. A XX. század végén új társadalmi csoportként jelentkező marginális helyzetbe kerülő családok, egyének helyzetének bemutatására vállalkozott *Szendrei Eszter* túrkevei és *Rodika Colta* aradi kutatásai alapján. *Szabó László* a napjainkban átrendeződött lokális struktúrákba illesztette be az új családmodelleket.

A családkutatási eredmények bemutatását a Jász-Nagykun-Szolnok megye Tudományért Alapítvány támogatta.

* A konferencia anyaga nyomtatásban is megjelent. Örsi Julianna (szerk.): Mikroközösségek. Társadalom és gazdaságkutatási eredmények és módszerek innovációja. Túrkeve-Szolnok, 2007. A könyv megjelenését az NKTH Apponyi Albert program is támogatta.

2.) A civil szervezetek

A Észak-Alföldi Régióban működő civil szervezetek jellemzésére lehetőségeire és támogatására vállalkozott *Nagyné Kiss Mária*. A hagyományörző civil szervezetek szerepét mutatta be a kultúra átadás-átvételében *Kenyeres Sándorné*. Külön összefoglaló készült a Mezőtúri Kistérség civil szervezeteinek kulturális életben betöltött szerepéről (*Márki Gábor, Örsi Julianna*). *Szántóné Simon Edit* viszont a gazdasági élet segítésére létrejött szervezetekre irányította a figyelmet. A program lehetőséget adott számos civil közösség munkájának megismertetésére is.

A civil szervezetek eredményeit felvonultató és együttműködésének lehetőségét segítő programot az NKA Közművelődési Kollégiuma támogatta.

3.) Kutatási projektervek és eredmények

A program harmadik nagy egysége a komplex kutatási programok bemutatása volt. *Marta Botikova* a *Pozsonyi Egyetem Néprajz Tanszékének* a társadalomkutatásban elért eredményeit összegezte. A *kolozsvári Bábes-Bólyai Egyetem* hallgatói a Néprajzi- és Szociológiai Tanszékek által irányított terepmunkák eredményeit mutatták be korreferátumaikban. A *Debreceni Egyetem Néprajz Tanszékének* doktorandusza a Kárpátaljai cigány családok életmódjáról hozott hírt. *Neményi Ágnes* szociológus a közelmúltban folyó romániai faluvizsgálatok tanulságait összegezte és bemutatott egy nemzetközi együttműködéssel megvalósuló projektet. *Örsi Julianna* – aki a konferencia ötletadója és fő szervezője is volt – pedig az általa irányított két nagy kutatási projektet mutatta be. 2001-től ugyanis a túrkevei Finta Múzeum társadalomkutatási projektközponttá vált. Innen irányítja azokat a társadalomkutatási projekteket, amelyek a Nagykovácsok és az Észak-Alföldi Régió kistérségeinek mikroközösségeit vizsgálják (5/162/2001. sz. K+F projekt, ROP-3.3.1-05/1.-2006-02-0007/37 számú projekt). A jelenkor társadalmának megismerésében és problémáinak megoldásában segítséget jelentő alapkutatások a vidéken élő humán-erőforrás fejlesztésében is fontos. Egyrészt felsőoktatási intézmények, közgyűjtemények és civil szervezetek azonos érdeklődésű kutatóit fogják össze egy jól szervezett kutatási programba, másrészt az egyetemi és főiskolai hallgatók bevonásával hozzájárulnak a jövő kutatónemzedékének kineveléséhez, valamint erősítik az Észak-Alföldi Régió értelmiségének régióban maradását. A „Lokális közösségek vérségi csoportok és az egyén helye, szerepe a változó társadalomban” című 2001-2004 között megvalósult projekt anyaga a túrkevei Finta Múzeum gyűjteményét gyarapította. Itt megvalósulhatott egy olyan kulturális és tudományos értékeket is magába foglaló adatbázis, amely a térség társadalmának fejlődését segíti. A 2006 őszen indult és 2008-ig tartó újabb kutatási program „Nemzedékek kutatóúton.” címet viseli, amely hét kistérség összehasonlító vizsgálatát jelenti a régióban. A kutatásban résztvevő tíz munkacsoport (12 minősített kutató és 30 diák) a társadalomtudományi megközelítés mellett természettudományi kérdések megoldásához is hozzájárul. A társadalomtudományi anyag a Finta Múzeumba, a természettudományi anyag a Szolnoki Főiskola Mezőtúri Fakultására kerül archiválásra.

A konferenciához tartozott a kutatásban résztvevő hallgatók munkamegbeszélése is. A hallgatók azon túl, hogy megismerkedtek új tudományos eredményekkel és kutatási módszerekkel, kutatókkal a saját szerepüket, feladataikat, a kutatási program egészét is áttekintették. A workshop megrendezését a Regionális Operatív programon keresztül az Európai Unió és Magyarország támogatta.

A két kutatási program mutatja, hogy a múzeumok partner szervezetekkel összefogva jelentős tényezők lehetnek a tudományos kutatási szférában. Ezzel az arculattal a múlt örökségének megőrzésén túl tovább erősíthetik szerepüket a jelenkori magyar társadalomfejlődésben. A múlt, jelen és jövő tudományos, kulturális értékeinek összekapcsolása hozzájárul közgyűjtemények fenntartható fejlődéséhez és javára szolgál a társadalom egészének. Ez pedig akár egy nemzetközi modell is lehet a vidéki múzeumok, felsőfokú intézmények és civil szervezetek számára.

*Örsi Julianna bemutatja a „Nemzedékek kutatóúton ... ” projektet
Türkeve, 2006 (fotó: Kapás J. Zs.)*